Punainen Risti
Röda Korset

LAUSUNTO

Lakivaliokunnalle 20.4.2018

Suomen Punaisen Ristin täydentävä lausunto terrorismirikosdirektiivin täytäntöönpanoa koskevasta hallituksen esityksestä HE 30/2018

Suomen Punainen Risti kiittää valiokuntaa mahdollisuudesta antaa täydentävä lausunto liittyen HE 30/2018 asiaan, josta asiantuntijamme oli valiokunnassa kuultavana 19.04.2018.

Kuulemisen yhteydessä kävi ilmi, että Professori Kimmo Nuotiolta oli tullut täydentävä lausunto, jossa ehdotettiin Rikoslain 34a luvun 6§ään (Määritelmät) uutta 4 momenttia. Suomen Punainen Risti puoltaa ehdotusta samaisista syistä jotka on mainittu Professori Nuotion lausunnoissa sekä Suomen Punaisen Ristin omissa aiemmissa lausunnoissa.

Professori Nuotio oli ehdottanut seuraavaa muotoilua uudeksi 4 momentiksi:

Sen estämättä mitä 1-3 momentissa on säädetty, terroristisena tarkoituksena tehtyinä rikoksina ei pidetä kansainvälisessä humanitaarisessa oikeudessa tarkoitettujen aseellisten joukkojen toimia aseellisen konfliktin aikana siltä osin kuin niiden käyttämät aseelliset tai muut voimatoimet kohdistuvat vastapuolen asevoimiin taikka muihin kansainvälisessä oikeudessa tarkoitettuihin sotilaallisiin kohteisiin.

Ehdotettua muotoilua tulisi kuitenkin muokata, jotta se kattaa myös aseellisen selkkauksen osapuolen toimet joita ei katsottaisi ”voimatoimeksi” joka kohdistuu vastapuoleen tai muuhun sotilaalliseen kohteeseen (kuten esimerkiksi joukkojen kuljettaminen autolla rintamalle). Lisäksi Punainen Risti katsoo, että kun on kyse kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaan laillisesta toiminnasta, terrorismiin liittyviä kriminalisointeja ei tule soveltaa mihinkään aseellisen selkkauksen osapuolen toimintaan, ei ainoastaan osapuolen asevoimien toimintaan. Tästä syystä Suomen Punainen Risti ehdottaa 6§:n uudeksi 4 momentiksi seuraavaa muotoilua:

Sen estämättä mitä 1-3 momentissa on säädetty, terroristisena tarkoituksena tehtyinä rikoksina ei pidetä aseellisen selkkauksen osapuolen toimia aseellisen selkkauksen aikana siltä osin, kun toimiin sovelletaan kansainvälistä humanitaarista oikeutta ja kun toimet ovat sen mukaan laillisia. [, eikä valtion puolustusvoimien toimia silloin kun ne suorittavat virallisia tehtäviään, sikäli kuin niihin sovelletaan kansainvälisen oikeuden muita sääntöjä.]

Hakasulkeissa oleva osio on otettu johdantokappaleen 37. loppuosasta ja se voitaisiin lisätä momenttiin haluttaessa. Suomen Punaisella Ristillä ei ole vahvaa kantaa asiaan.

Suomen Punainen Risti, Keskustoimisto
Tehtaankatu 1 a, 00140 Helsinki, PL 168, 00141 Helsinki
Puhelin 020 701 2000 Faksi 020 701 2310

Finlands Röda Kors, Centralbyrån
Fabriksgatan 1 a, 00140 Helsingfors, PB 168, 00141 Helsingfors
Telefon 020 701 2000 Telefax 020 701 2310

Y-tunnus / FO-nummer 0116988-7

punainenristi.fi
rodakorset.fi

Suomen Punainen Risti kuuluu Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun yhdistysten kansainväliseen liittoon.

Finlands Röda Kors hör till Internationella rödakors- och rödahalvmånefederationen.

Vaihtoehtoisesti ehdotamme, että momentissa käytetään ilmaisua ”asevoimat” siinä ymmärryksessä, että käsite kattaa myös valtiosta riippumattomien aseellisten ryhmittymien asevoimat. Direktiivissä käytetty suomennos ”aseelliset joukot” ei ole tavanomainen käännös englanninkielessä käytetystä ”armed forces” ilmaisusta. Suomenkielisessä käännöksessä käytetty ”aseelliset joukot” vastaa pikemminkin englanninkielistä ilmaisua ”armed troops” joka eri asia kuin ”armed forces”. Tällöin muotoilu voisi olla:

Sen estämättä mitä 1-3 momentissa on säädetty, terroristisena tarkoituksena tehtyinä rikoksina ei pidetä kansainvälisessä humanitaarisessa oikeudessa tarkoitettujen asevoimien toimia aseellisen selkkauksen aikana siltä osin, kun toimiin sovelletaan kansainvälistä humanitaarista oikeutta ja kun toimet ovat sen mukaan laillisia. [, eikä valtion puolustusvoimien toimia silloin kun ne suorittavat virallisia tehtäviään, sikäli kuin niihin sovelletaan kansainvälisen oikeuden muita sääntöjä.]

Edellä mainittua muotoilua luonnosteltaessa Suomen Punainen Risti konsultoi myös Professori Martin Scheininiä. Hän omalta osaltaan ehdottaa seuraavaa muotoilua uudeksi 4 momentiksi:

Sen estämättä mitä 1-3 momentissa on säädetty, terroristisena tarkoituksena tehtyinä rikoksina ei pidetä kansainvälisessä humanitaarisessa oikeudessa tarkoitettujen asevoimien tai niiden jäsenten toimia aseellisen selkkauksen aikana siltä osin kuin niihin sovelletaan kansainvälistä humanitaarista oikeutta. [, eikä valtion puolustusvoimien toimia silloin kun ne suorittavat virallisia tehtäviään, sikäli kuin niihin sovelletaan kansainvälisen oikeuden muita sääntöjä.]

Perusteluissaan omalle muotoilulle hän totesi seuraavaa:

”On sinänsä totta, ettei direktiivi estä kansallisessa laissa kriminalisoimasta humanitaarisen oikeuden kieltämiä tekoja (sotarikoksia) terrorismi-nimikkeen alla. Mutta Suomessa tästä syntyisi vain uusi sekaannus, koska Suomessa ei ole traditiota muulle terrorismirikosten sääntelylle kuin mitä seuraa EU-velvoitteista. Hallituksen esitys on perusteltu direktiivin täytäntöönpanotoimena ja siksi rangaistavuuden laajentaminen ohi direktiivin velvoitteiden johtaisi ongelmiin rikosoikeudellisen legaliteettivaatimuksen kannalta. Rikoslakia, myös sen soveltamisalaa, pitäisi tulkita direktiivin valossa. Tämän vuoksi on mielestäni parempi, että tekoja, joihin sovelletaan humanitaarista oikeutta ja jotka ovat sen mukaan laittomia, jatkossakin arvioidaan Suomessa rikoslain 11 luvun nojalla sotarikoksina tai rikoksina ihmisyyttä vastaan eikä 34 a luvussa tarkoitettuina terrorismirikoksina.

Ehdotuksessa on viittaus asevoimien jäseniin, jotta laissa olisi yksilötasolle ulottuva selvennys.

Vaikka vuoden 1949 Geneven sopimusten yhteinen 3 artikla viittaa johdanto-osassaan termiin “party to the conflict” / ”selkkaukseen osallinen”, artiklassa kuitenkin käytetään jatkossa termiä “armed forces” joka mielestäni on informatiivisempi tässä yhteydessä ja myös vastaa direktiivin sanamuotoa. Siksi olen termin “asevoimien” kannalla.”

Punainen Risti
Röda Korset

LAUSUNTO

Suomen Punainen Risti puoltaa vahvasti, että Rikoslain 34 a luvun 6§ään lisätään soveltamisrajoitus, jolla varmistetaan direktiivin 37. johdantokappaleen soveltamisrajoituksen huomioiminen jo rikosten esitutkintavaiheessa. Uusi 4. momentti takaisi, että terroristisina rikoksina ei tutkita tekoja joihin humanitaarinen oikeus soveltuu, ja jotka ovat sen mukaan laillisia.

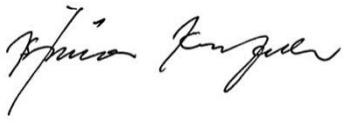

Kristiina Kumpula
pääsihteeri

Suomen Punainen Risti, Keskustoimisto
Tehtaankatu 1 a, 00140 Helsinki, PL 168, 00141 Helsinki
Puhelin 020 701 2000 Faksi 020 701 2310

Finlands Röda Kors, Centralbyrån
Fabriksgatan 1 a, 00140 Helsingfors, PB 168, 00141 Helsingfors
Telefon 020 701 2000 Telefax 020 701 2310

Y-tunnus / FO-nummer 0116988-7

punainenristi.fi
rodakorset.fi

Suomen Punainen Risti kuuluu Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun yhdistysten kansainväliseen liittoon.

Finlands Röda Kors hör till Internationella rödakors- och rödahalvmånefederationen.